

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету автоматизації та
інформаційних технологій

/Русан І.В./

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Політологія

(назва освітньої компоненти)

шифр	Спеціальність
131	Прикладна механіка
	освітньо-професійна програма
	Інженерія логістичних систем

Розробники:

Перегуда Є.В., д.п.н., професор

Семенченко Ф.Г., д.п.н., професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №13 від 30 червня 2023 року

Завідувач кафедри

/Євген ПЕРЕГУДА/

Схвалено гарантом освітньої програми:

«Інженерія логістичних систем»

Гарант ОП

/Олександр ДЬЯЧЕНКО/

(підпис)

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол №10 від 30 червня 2023 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання:							денна				Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету
		Кредитів на сем.	Обсяг годин					Сам. роб.	Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	Аудиторних			Разом		КП	КР	РГР	Конт. Роб			
				Разом	Л	Лр									
131	Прикладна механіка; ОП «Інженерія логістичних систем»	3	90	30	14	-	16	60				1	<i>ісnum</i>	6 _ч	

Мета та завдання освітньої компоненти:

Головним завданням у вивченні курсу «Політологія» є з'ясування суті політичного життя, політичних відносин та процесів, розуміння політичних реалій, опанування знань, які знадобляться у професійній діяльності.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмій та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> . Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються у результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в прикладній механіці або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів механічної інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	
ЗК11	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
РН15	Враховувати при прийнятті рішень основні фактори техногенного впливу на навколишнє середовище і основні методи захисту довкілля, охорони праці та безпеки життєдіяльності
РН16	Вільно спілкуватися з професійних питань усно і письмово державною та іноземною мовою, включаючи знання спеціальної термінології та навички міжособистісного спілкування

Програма дисципліни

Модуль 1. Предмет і завдання курсу. Політична влада і суспільство

Змістовий модуль 1. Предмет і завдання курсу. Понятійно-категоріальний апарат курсу.

Лекція 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна. Політична влада.

Політика як соціальне явище. Об'єкт та предмет, методи та функції політології. Понятійно-категоріальний апарат політології. Поняття політичної влади. Ресурси влади. Легітимність влади.

Практичне заняття 1.

Змістовий модуль 2. Політична влада і суспільство.

Лекція 2. Громадянське суспільство, політичні партії та етнонаціональні спільноти.

Групи в політиці. Групи інтересів, групи тиску, лобізм. Поняття громадянського суспільства. Етнічні групи та нації. Політичні партії.

Практичне заняття 2.

Лекція 3. Політична свідомість та політична культура. Символічна політика.

Поняття політичної свідомості. Складові політичної свідомості. Поняття політичної ідеології. Типи політичних ідеологій. Поняття політичної культури. Типологія політичної культури. Політична культура українського суспільства. Символічна політика.

Практичне заняття 3.

Лекція 4. Політичні еліти та політичне лідерство.

Поняття політичних еліт – теоретичні підходи, риси, ознаки. Типологія політичних еліт. Політичне лідерство. Типологія політичних лідерів.

Практичне заняття 4.

Модуль 2. Інституційний та процесуальний вимір політики.

Змістовий модуль 3. Політичні інститути та процеси.

Лекція 5. Політична система суспільства та держава.

Поняття політичної системи, її складові. Типологія політичних систем. Політичні режими. Поняття держави, її ознаки та тенденції новітнього розвитку. Типологія держав. Органи державної влади. Інститут місцевого самоврядування. Форми державного правління та форми державного устрою.

Практичне заняття 5.

Лекція 6. Політичні процеси.

Поняття політичного процесу. Етапи політичного процесу. Типологія політичних процесів. Політичні конфлікти та кризи. Вибори та виборчі системи.

Практичне заняття 6.

Змістовий модуль 4. Світові політичні процеси на сучасному етапі.

Лекція 7. Світові політичні процеси. Українсько-російська війна.

Поняття міжнародних відносин та світового політичного процесу. Теоретичні підходи. Поняття глобалізації. Міжнародні організації. Українсько-російська війна.

Практичне заняття 7-8.

Тематика індивідуальних завдань

Українська державність 2010 -2023 рр. проблеми та перспективи
Особливості становлення громадянського суспільства в Україні з 1991р.
Класифікація сучасних (2010-2023 рр.) політичних партій і рухів в Україні.
Партійна система Української держави у 2010-2023 рр.
Націоналізм: ідеологія і політична практика.
Політичний портрет сучасного лідера. Політичний маркетинг.

Досвід та шляхи подолання тоталітаризму в політичній культурі суспільств, що трансформуються.

Електронне урядування. Інформація та інформаційні комунікації в сучасній політиці.

Поняття інформації її місце та роль в політиці.

Політична комунікація : сутність, функції, структура, типологія , рівні.

Масові політичні комунікації : сучасний стан та тенденції розвитку.

Ознаки глобалізації в сучасному світі.

Політичні конфлікти в Україні 2001-2023 рр.

Зміст сучасного світового політичного процесу.

Україна в геополітичному просторі 1991-2022 рр.

Маніпулятивна демократія як форма сучасної демократії.

Етнополітичні конфлікти в світі..

Демократія як вид політичної влади.

Новітні форми політичної участі.

Правова система держави.

Політичні права, їх закріплення міжнародними документами та ратифікація законами України.

Поняття партійної системи. Типи партійних систем в країнах сучасного світу.

Політичні еліти як суб'єкти політики.

Характеристика основних концепцій політичного лідерства.

Етнос, нація : концептуальні підходи, історичні форми, типологізація.

Поняття сепаратизму: історія та сучасність.

Особливості становлення політичної культури сучасного українського суспільства.

Характерні риси лібералізму.

Суспільно-політичні погляди та політичний досвід І.Я.Франка.

Український консерватизм. Політичні концепції В.Липинського (1882-1931), С.Томашівського (1875 -1930).

Джерела та зміст національної концепції М.Міхновського (1873-1924). («Самостійна Україна», «Десять заповідей Української народної партії»)

Формування концепції інтегрального націоналізму Дмитра Донцова (1883-1973).

Політичні партії : сутність, типологія, функції..

Політична психологія.

Політичні відносини і політична діяльність.

Мас-медіа і громадська думка.

Міжнародна політика і міжнародні відносини : теорія, історія, принципи.

Інформаційна влада..

Політичне лідерство : поняття і роль у механізмі реалізації влади..

Політика як суспільне явище, об'єкти і суб'єкти політики.

Міжнародні організації та їх функції.

Суперечності геополітичного становища України і моделі світового порядку...

Президентство в сучасному світі.

Легітимність як характеристика влади..

Конституційні основи політичної системи України (1996 р.). Політична реформа у 2004, 2010, 2014 рр.

Ідеологічні концепції XVIII-XXI ст.

Молодіжні рухи в сучасній Україні 1991-2022 рр.

Основні проблеми становлення правової держави в Україні.

Складові (основні) політичної свідомості українського суспільства у 1991-2022 рр.

Соціально-політичні та культурні зміни в українському суспільстві в умовах війни з

РФ.

Помаранчева революція та Революція Гідності: порівняльний аналіз.

Міжнародна взаємодія України в умовах війни з РФ.
Військова політика України.
Соціально-політичні аспекти пандемій: минуле та сучасність.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (іспит, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;

- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на

одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю екзамен

Поточне оцінювання та самостійна робота				Індивідуальне завдання	Сума
Модуль 1		Модуль 2			
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Змістовий модуль №3	Змістовий модуль №4		
10	20	20	20	30	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість Балів	Критерії
Відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
Добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
Задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання модульного та підсумкового контролю

- Сутність і зміст поняття „політика”, роль політики в сучасному житті.
 Предмет, закони, категорії політології.
 Політологія в системі соціогуманітарних наук
 Партійні системи: історичні і політичні умови їх формування, типологія.
 Сутність політичної влади, механізм функціонування.
 Форми і види політичної влади.
 Легітимність політичної влади, її типологія.
 Теорія функціонального розподілу державної влади та її реалізація в Україні.
 Форми державного правління.
 Форми державного устрою.
 Поняття і структура політичної системи.
 Функції політичної системи.
 Політична система України.
 Групи інтересів та групи тиску в політиці.
 Громадянське суспільство і соціально-правова держава.
 Поняття політичної культури, її структура і функції.
 Основні концепції політичних еліт.
 Політична діяльність, її основні види. Політична участь.
 Держава як основний інститут політичної системи.
 Правова держава, її критерії.
 Політичні партії, їх місце та роль у політичній системі суспільства.
 Типи політичних режимів, їх характерні риси.
 Типологія сучасних соціальних і міжетнічних конфліктів.
 Поняття демократії, сучасні концепції демократії.
 Людина як суб'єкт та об'єкт політики. Політична соціалізація особистості.
 Сутність, структура і функції політичної свідомості.
 Сучасні міжнародні відносини. Глобалізація та її соціальні й політичні характеристики.
 Ресурси політичної влади, їх типологізація.
 Роль і місце України в сучасній геополітиці.
 Лібералізм і неолібералізм як політико-ідеологічні доктрини.
 Консерватизм і неоконсерватизм як ідейно-політичні течії.
 Партійна система України.
 Вибори як інститут демократії. Вибірчі системи.

Демократія як форма і спосіб організації суспільно-політичного життя.
Інститут місцевого самоврядування.
Поняття і сутність політичного лідерства.
Етнос та нація: визначення, сутність, концепції.
Національні інтереси та національна безпека України.
Поняття та особливості політичних еліт як суб`єктів політики.
Соціал-демократична ідеологія, її роль в політичному житті.
Державна символіка сучасної України, її вплив на формування політичної культури.
Місце і роль громадських організацій і рухів у політичній системі.
Політичні аспекти глобальних проблем. Роль міжнародної політики у їх вирішенні.
Сучасна політична еліта України.
Політична культура України: особливості та шляхи формування.
Інститут політичного лідерства.
Сучасні виборчі технології.
Методи та функції політології.
Політична стабільність і політичні ризики.
Міжнародна взаємодія України в умовах війни з РФ.
Соціально-політичні та культурні зміни в українському суспільстві в умовах війни з РФ.
Основні тенденції військової політики України напередодні та в умовах війни з РФ.
Політика у сфері фізичної культури та здоров'язбереження.

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники

1. Требін М.П., Герасіна Л.М., Поліщук І.О., Сахань О.М. Політологія : підручник. За ред. М. П. Требіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 462 с.
2. Вдовичин І., Вільчинська І., Перегуда Є. та ін. Історія політичної думки України: підручник. За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2017. С. 262-607. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71600/mod_resource/content/1/Історія політичної думки України Підручник.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71600/mod_resource/content/1/Історія_політичної_думки_України_Підручник.pdf)
3. Елітознавство: підручник. Вид. 2-е, перероб. і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 288 с.

Посібники

1. Політологія: Навчальний посібник . Вид. 3-е, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 224 с.
2. Політологія: Навчальний посібник / Перегуда Є.В. та ін. – К.: КНУБА, 2012, 236 с.

3. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Із змінами внесеними згідно із законом №2222 –IV, від 8.12.2004 р., ВВР, 2005, №2, Ст.44. – Харків: «Фоліо», 2006. – 48 с.

Монографії, хрестоматії, наукові доповіді, наукові статті

1. Перегуда Є.В. Виконавча влада України : Політико-правові аспекти модернізації монографія / Є.В. Перегуда. – К.: «Логос», 2013. – 408 с.

2. Україна ХХ ст.: суспільно-політичні моделі національної держави (державницька ідеологія та програмні засади провідних українських політичних партій і громадсько-політичних об'єднань) / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.); авт. кол.: П. П. Гай-Нижник, С. І. Губський, А. В. Іванець, І. Й. Краснодемська, Д. В. Толочко, Т. М. Швидченко, Т. М. Шевченко. К., 2018. 705 с. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Shevchenko_Tetiana/Ukraine_KhKh_st_suspilno-politychni_modeli_natsionalnoi_derzhavy_derzhavnytska_ideolohiia_ta_prohram

3. Державне політичне правління і національна єдність: аналітична доповідь/ за ред. О.М.Майбороди. – Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2018. – 248 с.

4. Консерватизм: антологія. Упор. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2008. 820 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/995068/>

5. Лібералізм: Антологія. 2-ге вид. Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К.: ВД «Простір», «Смолоскип», 2009. XXXII + 1128 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1016950>

6. Узун Ю.В. Процес децентралізації в Україні: внутрішні та зовнішні форми співробітництва / Ю.В. Узун // Регіональна політика: історичні витоки, законодавче регулювання, практична реалізація [зб. наук. пр.]. Київ–Тернопіль : 2015. – Вип. II. Матеріали Другої Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 14–15 грудня 2016 р.) / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. «Економічна думка». 2016. – Ч. 1. – С. 177-182.

7. Клименко Ю., Потехін О. Геополітика проти безпеки: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ – початку ХХІ ст. Київ: Дух і Літера, 2023. 562 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека Київського Національного університету будівництва і архітектури. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

2. Освітній сайт Київського Національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>